

Hoofdstuk 8: Land- en tuinbouw

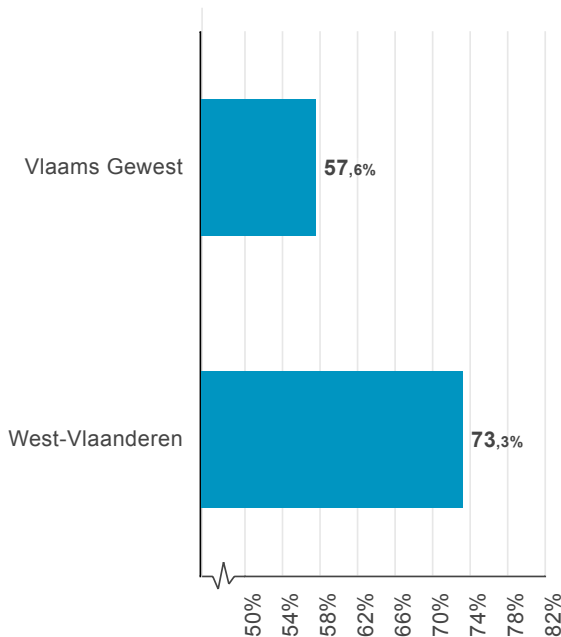
In dit hoofdstuk bekijken we het gebruik van grond voor landbouw, het aantal land- en tuinbouwbedrijven, de typering van de landbouw, alsook de landbouwverbreding voor **West-Vlaanderen**.

8.1 Oppervlakte landbouwgebied

West-Vlaanderen heeft **232.312 ha** met bestemming landbouw (agrarisch gebied) (2022). In datzelfde jaar telde **het Vlaams Gewest 783.149 ha** bestemming agrarisch gebied. Om te bepalen welk aandeel van West-Vlaanderen een agrarische bestemming heeft, werd de oppervlakte agrarisch gebied uit de ruimteboekhouding gedeeld door de totale oppervlakte van West-Vlaanderen. In 2022 heeft in **West-Vlaanderen 73,3%** van de oppervlakte een bestemming agrarisch gebied. Ter vergelijking: in **het Vlaams Gewest** heeft **57,6%** van de oppervlakte een bestemming agrarisch gebied (zie *grafiek 8.1*).

Op basis van de gegevens over de landbouwgebruikspcelen heeft **West-Vlaanderen 208.388 ha geregistreerd landbouwgebruik** (2021). In **het Vlaams Gewest** was er in 2021 in totaal **678.112 ha** landbouwgebruik. In percentage t.o.v. de totale oppervlakte geeft dit volgende cijfers voor 2021: **65,2%** landbouwgebruik voor **West-Vlaanderen** en **49,8%** voor **het Vlaams Gewest**. In *grafiek 8.2* wordt het percentage landbouwgebruik t.o.v. de totale oppervlakte weergegeven in vergelijking met de andere provincies.

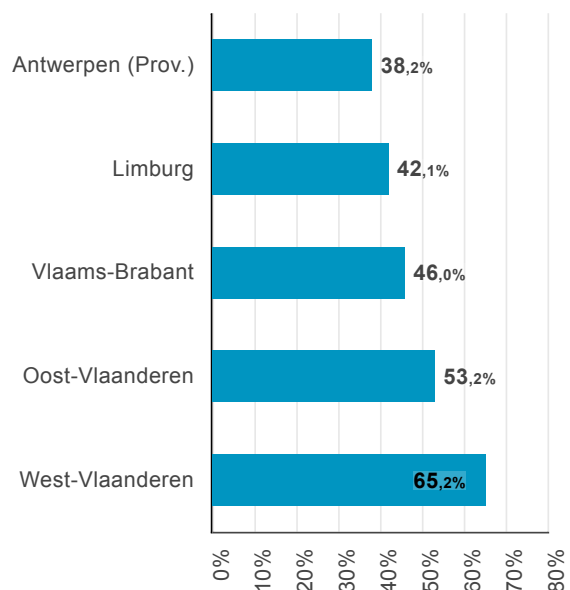
Grafiek 8.1 | Oppervlakte bestemd voor landbouw, % t.o.v. totale oppervlakte bestemmingen (2022)

Bron: Ruimteboekhouding | provincies.incijfers.be

Grafiek 8.2 | Geregistreerd landbouwgebruik, % t.o.v. totale oppervlakte (2021)

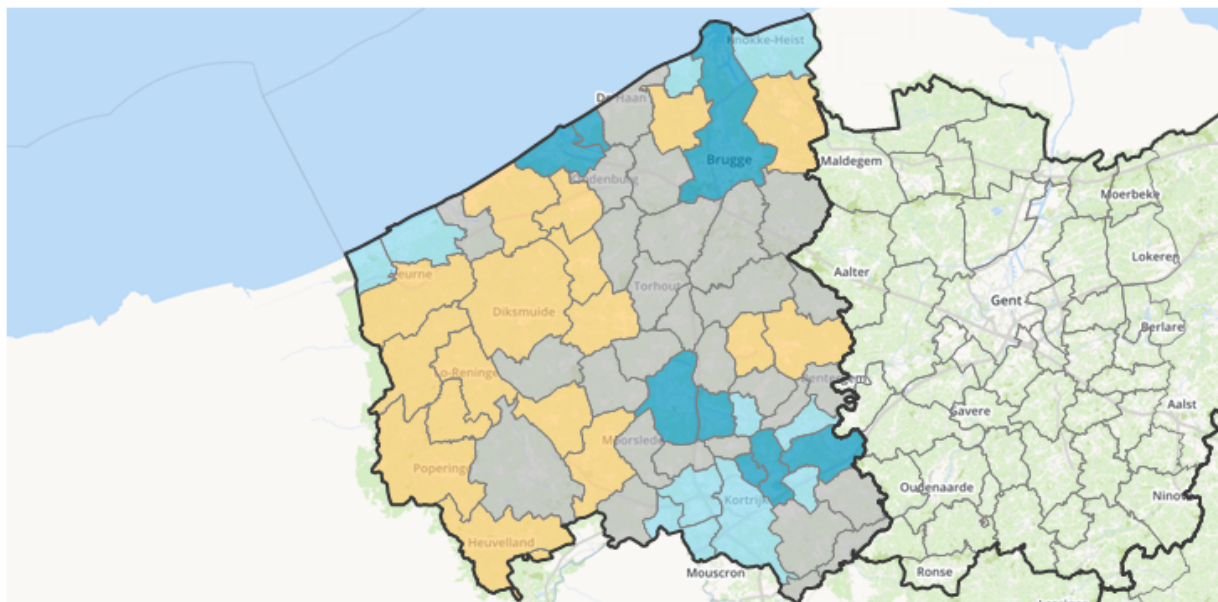

Bron: Departement Landbouw en Visserij - Landbouwgebruikspcelen | provincies.incijfers.be

Kaart 8.1 toont de verschillen tussen de gemeenten in aandeel geregistreerde oppervlakte landbouwgebruik. De inkleuring van "veel lager" tot "veel hoger" is gebaseerd op z-scores, die een maat geven van hoeveel de gemeenten afwijken van het gemiddelde in de provincie (*zie voetnoot 1*).

Kaart 8.1 | Geregistreerd landbouwgebruik, % t.o.v. totale oppervlakte (2021, z-scores)

■ veel lager ■ lager ■ gemiddeld ■ hoger ■ veel hoger

Bron: Departement Landbouw en Visserij - Landbouwgebruikspcelen | provincies.incijfers.be

8.2 Land- en tuinbouwbedrijven

8.2.1 Bedrijven met landbouwproductie

Vlaanderen kende in de periode 2001-2010 een sterke afname van het aantal landbouwbedrijven: een daling van 28% op deze 9 jaar. De periode die daarop volgt (2011-2021) kenmerkt zich door een daling met 6,7%. Specifiek voor **West-Vlaanderen** waren er in 2001 nog **12.364** bedrijven, wat evolueerde naar **7.988** in 2021 (zie *grafiek 8.3*). *Kaart 8.2* geeft per gemeente weer of het aantal bedrijven per km² in 2021 hoger of lager is in vergelijking met de andere gemeenten binnen de provincie.

8.2.2 Beroepsmatige en kleine bedrijven

Beroepsmatige landbouwbedrijven zijn land- en tuinbouwbedrijven met een standaard opbrengst (SO) van minstens 25.000 €. De grens van 25.000 € werd door de Europese Commissie bepaald als grens voor beroepslandbouwbedrijven in België. Bij een SO van minder dan 25.000 € spreken we van kleine landbouwbedrijven.

In 2020 zijn er in **West-Vlaanderen 6.442** beroepsmatige landbouwbedrijven en **1.531** kleine landbouwbedrijven (*tabel 8.1*). Dit betekent dat **80,8%** van de bedrijven beroepsmatig is, in **het Vlaams Gewest** is **76,6%** van de bedrijven een beroepsmatig landbouwbedrijf.

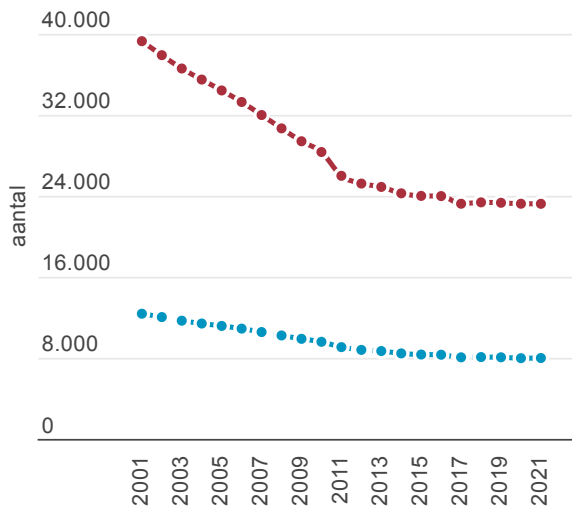
Tabel 8.1 | Beroepsmatige en kleine landbouwbedrijven (2020)

	West-Vlaanderen	Vlaams Gewest
beroepsmatige landbouwbedrijven (standaard opbrengst ≥ 25.000 €)	6.442	17.799
kleine landbouwbedrijven (standaard opbrengst < 25.000 €)	1.531	5.426

Bron: Statbel | provincies.incijfers.be

Grafiek 8.3 | Bedrijven met landbouwproductie (2001-2021)

— West-Vlaanderen — Vlaams Gewest

Bron: Statbel | provincies.incijfers.be

8.2.3 Biobedrijven

Er zijn in **West-Vlaanderen 154** biolandbouwbedrijven of 24,80% op een totaal van **621** biolandbouwbedrijven in **het Vlaams Gewest** (*tabel 8.2*). Deze **154** biolandbouwbedrijven vertegenwoordigen **1,93%** van alle landbouwbedrijven in **West-Vlaanderen**.

Tabel 8.2 | Evolutie biologische landbouwbedrijven (2015-2022)

	West-Vlaanderen	Vlaams Gewest
2015	80	341
2016	89	369
2017	107	430
2018	115	468
2019	129	514
2020	140	562
2021	146	593
2022	154	621

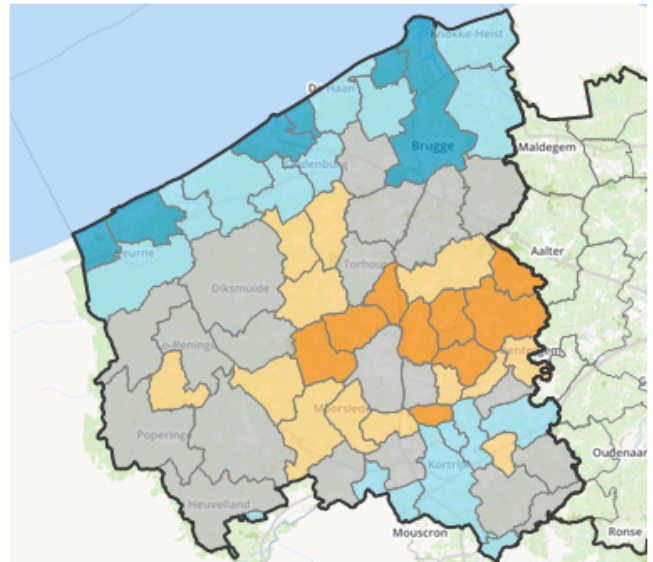
Bron: Departement Landbouw en Visserij - Biolandbouw | provincies.incijfers.be

8.2.4 Bedrijven binnen het agrobusinesscomplex

Het volledige agrobusinesscomplex (ABC) bestaat zowel uit land- en tuinbouwbedrijven als industriële en dienstenbedrijven die verbonden zijn aan de land- en tuinbouwsector. In *tabel 8.3* staat per provincie het aantal bedrijven. Cijfers op gemeenteniveau zijn niet beschikbaar.

Kaart 8.2 | Bedrijven met landbouwproductie per km² (2021, z-score)

■ veel lager ■ lager ■ gemiddeld ■ hoger
■ veel hoger

Bron: Statbel | provincies.incijfers.be

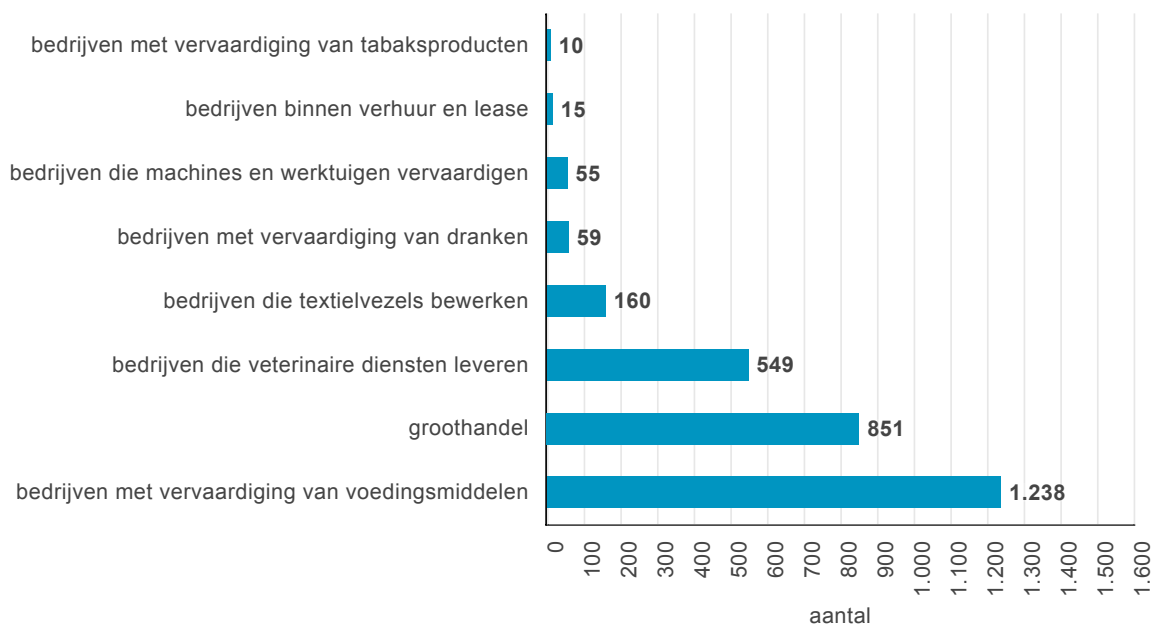
Tabel 8.3 | Bedrijven in het agrobusinesscomplex (2017 en 2020)

	Antwerpen (Prov.)	Limburg	Oost-Vlaanderen	Vlaams-Brabant	West-Vlaanderen
ABC industriële - en dienstenbedrijven [2017]	2.261	1.137	2.627	1.251	2.937
beroepsmatige landbouwbedrijven (standaard opbrengst ≥ 25.000 €) [2020]	2.905	2.202	4.308	1.942	6.442

Bron: Statbel | provincies.incijfers.be

De **industriële en dienstenbedrijven binnen het ABC** zijn de verwerkende en toeleverende bedrijven en diensten. *Grafiek 8.4* geeft het aantal weer in 2017. De deelsector 'vervaardiging van voedingsmiddelen' uit het ABC, is de belangrijkste sector. Dit is een grote en diverse sector.

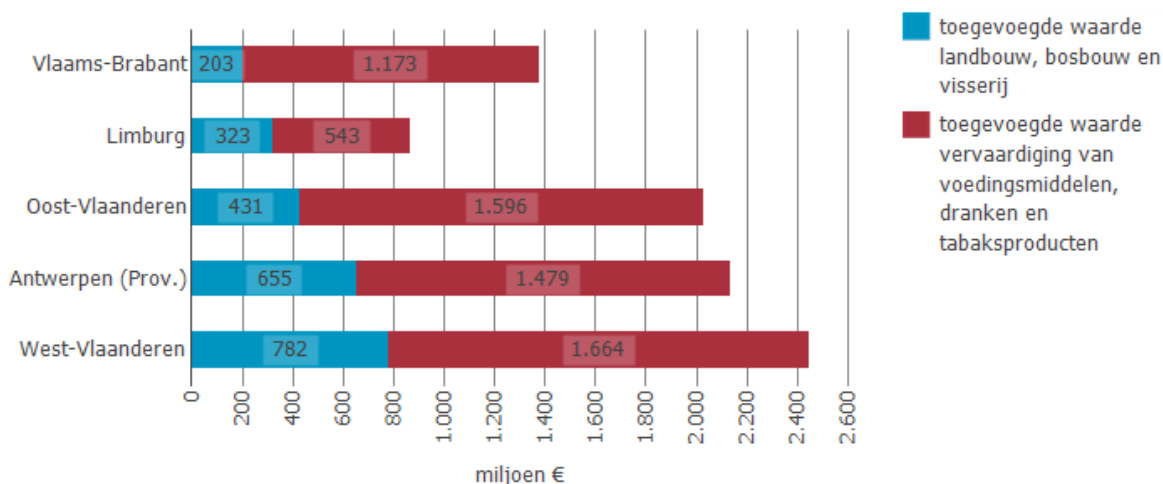
Grafiek 8.4 | Industriële en dienstenbedrijven ABC per type in West-Vlaanderen (2017)

Bron: Statbel | provincies.incijfers.be

De **bruto toegevoegde waarde** geeft een beeld van het algehele economische belang van het ABC in onze economie. *Grafiek 8.5* toont de toegevoegde waarde in 2019 per provincie voor de landbouw-, bosbouw- en visserijsector evenals de industriële sectoren voeding, dranken en tabak uit het ABC.

Grafiek 8.5 | Toegevoegde waarde per sector van het ABC, in miljoen € (2019)

Bron: NBB | provincies.incijfers.be

De **totale tewerkstelling** in het ABC bedraagt in 2022 in **West-Vlaanderen 53.860** loontrekkenden en zelfstandigen, ten opzichte van **50.155** loontrekkenden en zelfstandigen in 2018 (zie *tabel 8.4*). Hiervan zijn **33.425** loontrekkende werknemers tewerkgesteld in industrie en diensten, **3.212** loontrekkenden tewerkgesteld in land- en tuinbouw en **17.223** personen tewerkgesteld als zelfstandige.

Tabel 8.4 | Evolutie van de totale tewerkstelling in het ABC, uitgezonderd zelfstandige tewerkstelling in industrie en diensten (2018-2022)

	West-Vlaanderen		Vlaams Gewest	
	2018	2022	2018	2022
loontrekkende tewerkstelling in ABC land- en tuinbouw	2.705	3.212	11.926	13.942
zelfstandigen in land- en tuinbouw	16.516	17.223	58.145	65.078
loontrekkende tewerkstelling in ABC industrie en diensten	30.934	33.425	111.090	117.995
Totaal	50.155	53.860	181.161	197.015

Bron: RSVZ | provincies.incijfers.be
RSZ | provincies.incijfers.be

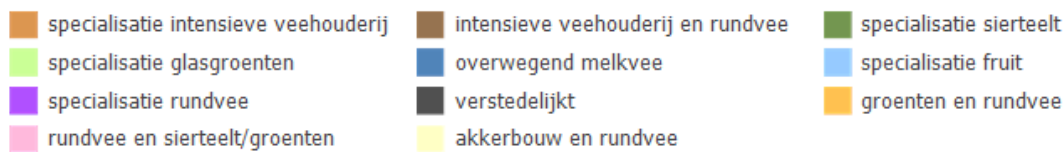
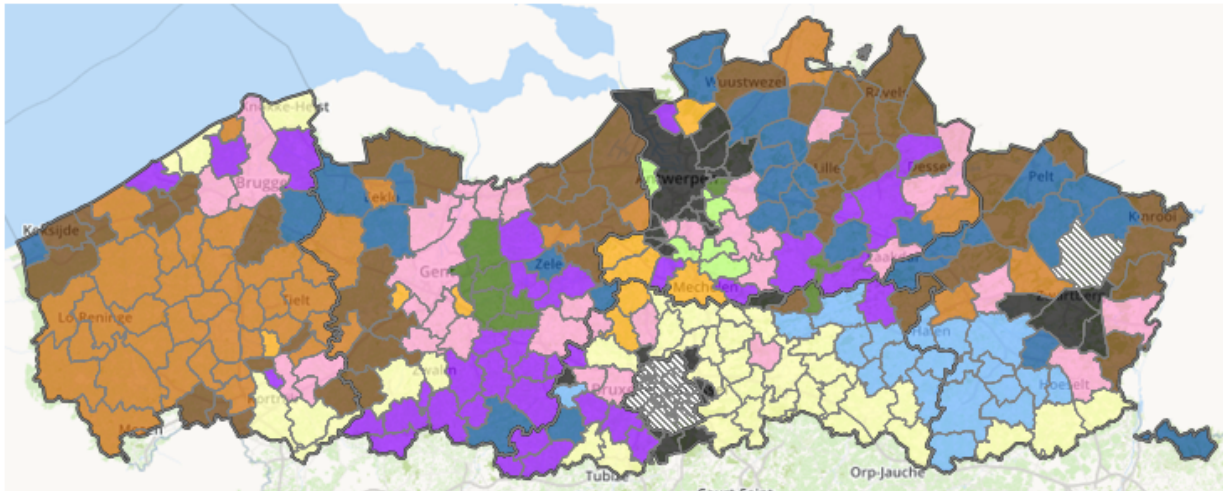

8.3 Typeringen van de landbouw

Om zicht te krijgen op welk bedrijfstype het meest voorkomt in een gemeente, maakt men gebruik van de landbouwtyperingskaart. De landbouwtyperingskaart geeft per gemeente de meest typerende sector uit land- en tuinbouw aan, bijvoorbeeld de specialisatie intensieve veehouderij (varkens en pluimvee) of fruit. Soms is dat een combinatie van twee sectoren, zoals 'akkerbouw en rundvee'. Rundvee omvat de categorieën melkvee en vleesvee.

Op *kaart 8.3* is te zien dat er in Vlaanderen een grote ruimtelijke spreiding is met soms ruimtelijke concentraties. Zo ziet men bijvoorbeeld een concentratie van het type 'specialisatie intensieve veehouderij' in West-Vlaanderen, het type 'akkerbouw en rundvee' in Vlaams-Brabant en een kleine cluster 'specialisatie sierteelt' ten oosten van Gent. Een dergelijke clustering heeft vaak historische wortels en is vaak gelinkt aan de locaties van veilingen, slachthuizen en andere agrarisch-logistieke knooppunten.

Kaart 8.3 | Landbouwtyperingskaart Vlaanderen (2018, data 2016)

Bron: Statbel | provincies.incijfers.be

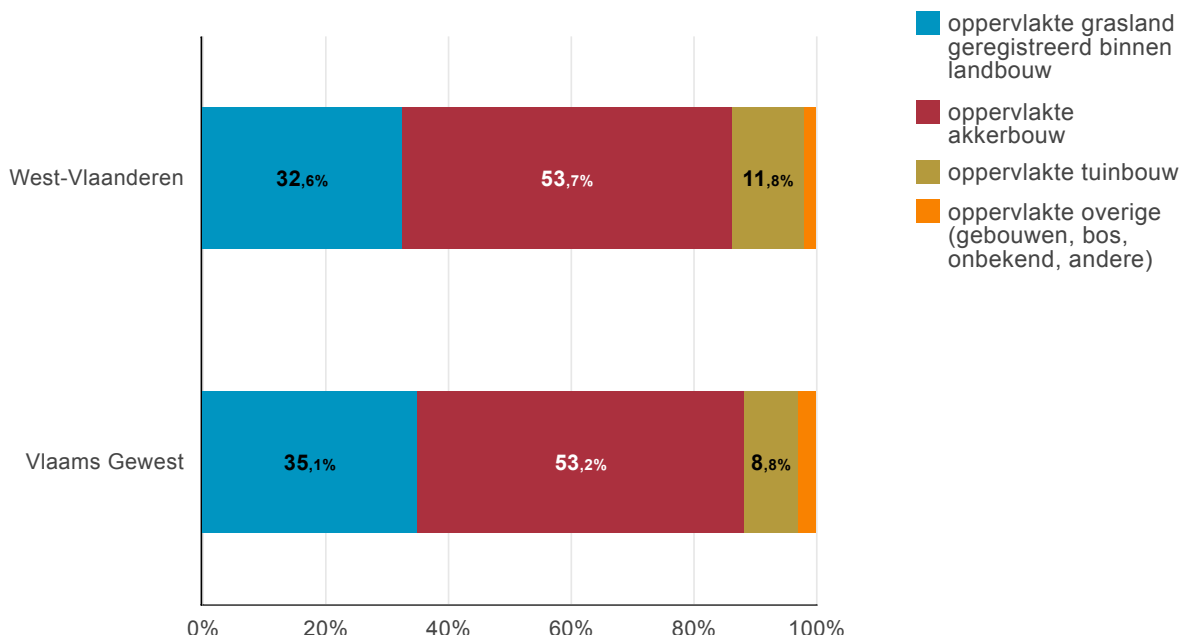

De oppervlakte landbouwgrond wordt ingedeeld in vier grote teeltgroepen: akkerbouw, grasland, tuinbouw en overige.

- Onder akkerbouw worden volgende teelten geklasseerd: aardappelen, granen zonder korrelmaïs, maïs (silo- en korrelmaïs), nijverheidsgewassen en andere voedergrassen dan silomaïs en grasland. De categorie nijverheidsgewassen bestaat uit suikerbieten, vlas, oliehoudende gewassen en andere nijverheidsgewassen.
- Grasland wordt onderverdeeld in regulier grasland en alternatieve graslanden.
- Tuinbouw kan de volgende teelten betreffen: fruit, groenten en kruiden en sierteelt en boomkwekerij.
- Het braakland, groenbedekkers, houtachtige gewassen, infrastructuur, geen gewasinfo en andere vormen samen de overige bestemmingen.

Grafiek 8.6 geeft een overzicht van de verhoudingen tussen de verschillende teelten in 2021.

Grafiek 8.6 | Oppervlakte 4 hoofdteeltgroepen, % t.o.v. totale oppervlakte landbouwgebruik (2021)

Bron: Departement Landbouw en Visserij - Landbouwgebruikspcelen | provincies.incijfers.be

De gemiddelde rundveebezetting in **West-Vlaanderen** werd in 2011 vastgelegd op **414.392** runderen. In 2021 gaat het om **387.871** runderen. Sinds 2011 zien we een afname met **6,4%**. In **het Vlaams Gewest** is er in deze periode een afname met **3,3%** (van **1.314.072** naar **1.270.067** runderen) (zie *tabel 8.5* en *tabel 8.6*).

Tabel 8.5 | Evolutie gemiddelde rundveebezetting (2011 en 2021)

	West-Vlaanderen	Vlaams Gewest
2011	414.392	1.314.072
2021	387.871	1.270.067

Bron: VLM gemeentestatistieken | provincies.incijfers.be

Tabel 8.6 | Evolutie rundvee (procentuele groei, 2021 t.o.v. 2011)

	West-Vlaanderen	Vlaams Gewest
2021	-6,4	-3,3

Bron: VLM gemeentestatistieken | provincies.incijfers.be

Het gemiddeld aantal **varkens** in **West-Vlaanderen** bedroeg in het jaar 2011 **3.457.087** varkens en in 2021 **3.328.183** varkens. Sinds 2011 zien we dus een afname met **3,7%**, terwijl er in **het Vlaams Gewest** een afname is met **6,0%** (van **6.231.661** naar **5.855.503** varkens) (zie *tabel 8.7* en *tabel 8.8*).

Tabel 8.7 | Evolutie gemiddelde bezetting van varkens (2011 en 2021)

	West-Vlaanderen	Vlaams Gewest
2011	3.457.087	6.231.661
2021	3.328.183	5.855.503

Bron: VLM gemeentestatistieken | provincies.incijfers.be

Tabel 8.8 | Evolutie varkens (procentuele groei, 2021 t.o.v. 2011)

	West-Vlaanderen	Vlaams Gewest
2021	-3,7	-6,0

Bron: VLM gemeentestatistieken | provincies.incijfers.be

Het gemiddeld aantal **kippen** in **West-Vlaanderen** bedroeg in het jaar 2011 **9.439.268** kippen en in 2021 **14.282.604** kippen. Sinds 2011 zien we dus een toename met **51,3%**, terwijl er in **het Vlaams Gewest** een toename is met **44,5%** (van **27.377.931** naar **39.564.107** kippen) (zie *tabel 8.9* en *tabel 8.10*).

Tabel 8.9 | Evolutie aanwezigheid van kippen (2011 en 2021)

	West-Vlaanderen	Vlaams Gewest
2011	9.439.268	27.377.931
2021	14.282.604	39.564.107

Bron: VLM gemeentestatistieken | provincies.incijfers.be

Tabel 8.10 | Evolutie kippen (procentuele groei, 2021 t.o.v. 2011)

	West-Vlaanderen	Vlaams Gewest
2021	51,3	44,5

Bron: VLM gemeentestatistieken | provincies.incijfers.be

8.4 Verbreding

Landbouwbedrijven die ervoor kiezen om hun producten eerst te bewerken of te verwerken alvorens ze rechtstreeks aan de consument te verkopen, worden **hoeveproducenten** genoemd.

In totaal zijn er **296** hoeveproducenten in **West-Vlaanderen** (2023), terwijl er in **het Vlaams Gewest 1.049** zijn. In 2013 waren er in **West-Vlaanderen 232** en in **het Vlaams Gewest 603** hoeveproducenten (zie *tabel 8.11*).

Een **zorgboerderij** is een bedrijf, vereniging of particulier initiatief waar activiteiten van land- of tuinbouwproductie of andere activiteiten die betrekking hebben op de omgang met planten of dieren, benut worden bij het aanbod van Groene Zorg. Onder Groene Zorg vallen alle mogelijke activiteiten voor een brede waaier van kwetsbare groepen waarbij, in een vrijwillig kader en onder begeleiding, een groene werkomgeving wordt benut met het oog op beleving, dagbesteding, time-out of begeleiding tot een arbeidstraject.

In totaal zijn er **196** zorgboerderijen in **West-Vlaanderen** (2023), terwijl er in **het Vlaams Gewest 990** zijn (*tabel 8.12*). In 2019 waren er in **West-Vlaanderen 221** en in **het Vlaams Gewest 965** zorgboerderijen.

Tabel 8.11 | Evolutie van de hoeveproducenten (2013 en 2023)

	West-Vlaanderen	Vlaams Gewest
2013	232	603
2023	296	1.049

Bron: FAVV | provincies.incijfers.be

Tabel 8.12 | Evolutie zorgboerderijen (2019 en 2023)

	West-Vlaanderen	Vlaams Gewest
2019	221	965
2023	196	990

Bron: Steunpunt Groene Zorg | provincies.incijfers.be

Meer data in verband met Landbouw zijn terug te vinden in het [rapport landbouw](#).

Voetnoot

Om terug te keren naar de tekst waar de voetnoot bij hoort, klik op het nummer van die voetnoot.

1. Een z-score geeft weer hoeveel standaardafwijkingen de waarde van een gebied afwijkt van de waarde in het vergelijkingsgebied. Een standaardafwijking is een maat voor hoeveel een willekeurig gebied doorgaans afwijkt van "de standaard" (het gemiddelde). Er is dus een minder grote absolute afwijking van het gemiddelde nodig wanneer alle gebieden gelijkaardige cijfers hebben, dan wanneer de cijfers van de gebieden ver uit elkaar liggen.

De inkleuring volgt steeds deze schaalverdeling:

- z-score kleiner dan -1,50: veel lager dan het vergelijkingsgebied (donkerblauw)
- z-score van -1,50 tot -0,50: lager dan het vergelijkingsgebied (blauw)
- z-score van -0,50 tot 0,50: gemiddeld (grijs)
- z-score van 0,50 tot 1,50: hoger dan het vergelijkingsgebied (oranje)
- z-score hoger dan 1,50: veel hoger dan het vergelijkingsgebied (donkeroranje)